

Дзітляртурныя Мастацтва

Год выдання 35-ы
№ 46 [2099]
7 чэрвеня 1966 г.
АУТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

НЕКАЛІКІ гадоў назад, калі прыйшло раз-
нежане зверху разбуйнае частку саўга-
сеў (незедоўга да гэтага такім жа раз-
шэнем яны былі ўзбуйнены да незвы-
чайнага памеру), сустрыну ў Мінску
знаёмга дырэктара адной з такіх гаспадарак.

Ведаў я яго як чалавека спакойнага, разваж-
нага. А цяпер на твары дырэктара была відав-
нагля разбуйненасць і злосць.
— Куды вы так спішыцеся, Іван Патрыціч! —
пацікавіўся я. — Мо' што здарылася!
— Сейчас дзельце на тры часткі!
— Дык вы ж самі, памятаеце, скарзіліся, што
на 30 тысяч гектараў аднаго хоць разарвісць...
— Але ж як дзельце ўсплэннуў рукамі
дырэктар. — Ад нас амаль усе тарфянікі адра-
жыліся...
— Як расказаў, якія ўскі пакідаюць у саўгасе.
Я ўспомінуў, што калі адной з іх быў вялізны
сад, які даўдзі немаля дождж.
— Дык вам жа сад пакінуў!
— Нахэй яго бурчыць хоць да апошняга дрэва.
Мне тарфянікі патрабнілі. Гэта ж наша залатое
дню. Капуста яка там расла, буркі, морква,
бульба! Буд тарфяніку хоць закрываць саўгас...
Не, паўдз, пастукаю па стале начальства...
— Іван Патрыціч шпарка пакорыў галаву.
Чамусьці гэтага сустрача на вуліцы адразу
ўспомінаў мне, калі чытаў я матэрыялы май-
скага Пленума ЦК КПСС, на якім абмяркоўваліся
пытанні меліярацкага зямель, і трохі пазней, калі
сядзеў у кабінце намесніка міністра меліяра-

МІЖНАРОДНЫ, ІМЯ ЧАЙКОЎСКАГА

Восем гадоў назад у Маскве ўпершыню сабраліся дзе-
сяці маладыя музыканты са
всёй краіны. Яны з'ехаліся на Міжна-
родны конкурс імя Пятра Іль-
ча Чайкоўскага.
Мэта конкурсу — стварыць
творчы стымул для моладзі,
якая выходзіць у вялікае мас-
штава, даць ёй «пачуццё ў
жыццё» — знайсці жыццёво
у музыкантаў усёго свету.
Калі ў першым конкурсе
удзельнічаў 61 музыкант з 22
краін, дык на другі прыехаў
ужо 131 музыкант з 31 краіны,
а зараз у Маскву, на чарговы,
трэці Міжнародны конкурс
маладых выканаўцаў імя П. І.
Чайкоўскага прыбылі 242 му-
зыканты з 38 краін.
Конкурсны з'езданне скла-
даецца з імянамі, з трох тураў:
дзюх адборачных і аднаго фі-
нальнага. Усе тры туры пуб-
лічныя.
У конкурсе прымаюць удзел
піяністы, сярпачы, віяланча-
істы, спевакі. Да фінальнага
праслухоўвання (трэцяга тура)
будуць дапушчаны не больш
12 выканаўцаў па кожнаму ін-
струменту (спевак — 8
жанчын і 8 мужчын).
Ужурны конкурс Увайшлі
відавешняй савета і зарубеж-
ныя музыканты. Журы сярпа-
чы, віяланчэістаў — М. Растрэ-
віч, піяністаў — Э. Гіельс, вана-
лістаў — А. Свейнінаў.
Пераможцы конкурсу ўзна-
роднаюцца прэміямі, залатымі
медальмі, дыпломамі. Паўра-
тамы музыкантаў прамій за-
біспавядаюцца гаспадарскай па-
дзяка па ССР і запіс на грам-
плацінкі.
Урачыстае адкрыццё конкур-
су адбылося 30 мая ў Крам-
лінскім Палацы з'ездаў.
Міжнародны конкурс імя
П. І. Чайкоўскага, — адзначы-
ў у сваёй прамове міністр
культуры ССР К. А. Фурца-
ва, — гэта паравульна нароткі
тэрмін набыў шырокую вядом-
насць і прызнанне ў выдат-
ных музыкантаў і аўтарытэт
буйных пазей сучаснай
музычнай культуры. Гэта першы
міжнародны конкурс на між-
нацыянальнай і гуманітарнай
будуць дапушчаны не больш
12 выканаўцаў па кожнаму ін-
струменту (спевак — 8
жанчын і 8 мужчын).
Ужурны дзень музычнай

У залы Дзяржаўнага мастацкага му-
зычнага інстытута ў Маскве адчы-
няюцца ўрачыстае адкрыццё
Міжнароднага конкурсу імя
П. І. Чайкоўскага. У першым
туры ўдзельнічаюць
маладыя музыканты з
всёй краіны. У першым
туры ўдзельнічаюць
маладыя музыканты з
всёй краіны. У першым
туры ўдзельнічаюць
маладыя музыканты з
всёй краіны.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю ЗАЛАТЭ ДНЮ

На пытанні карэспандэнта «Літаратуры і мастацтва» адказвае намеснік міністра меліярацкі і ваднай гаспадаркі БССР В. Ярмоленка

ЦІЯПЕР грамплацінкі зноўдзеш
амаль у кожнай самі, а многія
анатары музыкі маюць свае хат-
нія фанаткі. Пыпыт населенства на
плацінкі, якія з'яўляюцца масавым
сродкам прапаганды музычных ведаў і
эстэтычнага выхавання, расце з кожным
годом. Летась, напрыклад, у рэспубліцы
было прададзена каля 3,5 мільёна плаці-
нак, з іх больш мільёна — на вёсцы.
Але нельга сказаць, што попыт на
сельніцтва на грамплацінкі, асабліва на
вёсцы, здавальняецца. І вядома ў гэ-
тым нашы гандлёвыя арганізацыі, якія
не вельмі ахвотна бяруць гэты тавар, не
рэкламуюць новыя запісы. Самага сур-
ёзнага дакору заслугоўвае спавязаная
кааперацыя. Зайдзіце ў любы раймаг,
культмаг, ужо не гаворачы пра сельскія
магазіны, і вы ўбачыце там вельмі абме-
жаваны асартымент плацінак, часта
даўніх выпускаў, якія попытам у ама-
тараў музыкі не карыстаюцца. Няма па-
пулярных твораў савецкіх кампазітараў
песень, танцаў, плацінак з запісамі бе-
ларускіх народных песень, вядомых на-
шых спевакоў, музыкантаў.
Дырэцыя Мінскага Дома грамплаці-
нак кожны квартал афармяе заказы,
якія паступаюць ад гандлёвых арганіза-
цыі рэспублікі. На жаль, гэтыя заказы
складаюцца вельмі няўважліва, як ка-
жуць, «на вока», бо ніхто сур'ёзна не
вылучае попыт населенства. Бываюць
выпадкі, калі работнікі гандлю наогул
«забываюць» афарміць заказы на новыя
плацінкі. Так, напрыклад, на першы
квартал сёлета не паступілі заказы ад
20 гарадскіх гандляў, а на другі — яшчэ
больш — ад 24. Не прыслалі заказаў
Бабруйскай гарпрамагандлі і універмаг,
Быхаўскі, Жлобінскі, Крычаўскі, Ня-
свіжскі, Слуцкі гархрчпрамагандлі і ін-
шыя.
Па-за ўвагі многіх гандлёвых аргані-
зацый застаецца асартымент плацінак.
І тут, мне здаецца, сваё аўтарытэнае

ВАКОЛ ГРАМПЛАСЦІНКІ

слова павіны сказаць органы культуры і кінафіліі. Яны абавязаны нейкім чынам уплываць на афармленне гэтых заказаў. Яны не павіны ставіцца аб'я-
кава да таго, якую плацінку «круціць»
у клубе і ў кінаатры перад пачаткам
сеанса, на танцах, вечарах адпачынку
моладзі, у парках. На другі квартал ад
Наваполацкага гархрчпрамагандлю мы
атрымалі заказку, у якой запісана: дас-
лаць 11 тысяч штук плацінак з запіса-
мі песень, восем тысяч — астрады, ты-
сячу плацінак — класічных твораў.
Паспрабуй зраўнець, якія плацінкі па-
трэбны Наваполацку!
Дом грамплацінак камплектуе фанат-
кі культуры і ама-тараў рэспублікі. Зна-
ча, напрыклад, папоўніў за апошні час
свае фанаткі Дзяржаўнага бібліятэка-
БССР імя Леніна, Белдзяржфілармонія,
Мінская нотна-музычная бібліятэка, Ма-
гільская і Чучэрскі дамы культуры, Го-
мельская, Лельская і Лідская музы-
чныя школы. За мінулы год мы выслалі
культасветустановам звыш трох тысяч
грамплацінак.
Можна было выпусціць значна больш,
калі ўлічыць, што ў рэспубліцы звыш
300 універсітэтаў культуры і амаль кожны
наўтрона фанатка. Але наш Дом
грамплацінак не мае ліміту на безліч-
наму разліку. Таму шматлікія просьбы
ўстановаў культуры і навучных устано-
ваў мы, на жаль, не можам задавальні-
ць.
Мне здаецца, што ў станючым выраш-
нашні гэтага пытання нам вядуць ку-
льтомога аказанне Міністэрства куль-
туры БССР. Многім культуасветустано-
вам патрэбны плацінкі, але набыві іх
яны не могуць.
Дом грамплацінак атрымлівае шмат
пісьмаў, асабліва ад моладзі, што ў
сельскіх дамах культуры і клубках няма
плацінак з запісамі сучаснай танцаваль-

ДОБРЫЯ ТРАДЫЦЫ

Штодзень на таленты
зямля Дзяржнішчыны —
з раёна выйшла ама-
тэры «Зарніцы» раён Белар-
усі. Сярод беларускіх пісьменнікаў —
выхадцаў з раёна — такіх ама-
тэраў вядомыя імяны, як Кандрат Крапіва,
Паўлюк Трыко, Пятро Глеба і
іншыя.
Літаратурныя традыцыі на Дзяржнішчыне
жывуць. Многія пачы-
наючыя літаратары друкуюць свае творы
і рэспубліканскага друку. Мінулай вясной
рэспубліканскі выданне «Зарніцы» было
створана літаратурнае аб'яднанне. Ама-
тэры членамі яго з'яўляюцца на-
стаўнік Геннадзь Тумас, Франц
Журніст Іван Дабурна, празні-
кі — настаўнік Негаральскай шко-
лы Аляксей Галуза, загадчык
Удзельніцкага бібліятэкі Дзір
Слаўкоў, пенсіонер Андрэй Пя-
ліч, вучань Васіль Шырко, работ-
нік райада Іван Вярты і іншыя.
Учэбна-навуковае аб'яднанне бухгал-
тэраў нагава Ілья Ільіна, ласт Ка-
стрыцкі Шавель, Тэоры пачынаючы
аўтары рэгулярна з'яўляюцца на
«літаратурных старонках» газеті.
Р. ФЛЕРАУ.

ГАРАЦЬ «ЗАРНІЦА»

Добрая традыцыя гэтага што-
месячнае друкавання ў Шчэцкай
обласці газеті літаратурна-
навуковай «Зарніцы». Тут ама-
тэры членамі яго з'яўляюцца на-
стаўнік Геннадзь Тумас, Франц
Журніст Іван Дабурна, празні-
кі — настаўнік Негаральскай шко-
лы Аляксей Галуза, загадчык
Удзельніцкага бібліятэкі Дзір
Слаўкоў, пенсіонер Андрэй Пя-
ліч, вучань Васіль Шырко, работ-
нік райада Іван Вярты і іншыя.
Учэбна-навуковае аб'яднанне бухгал-
тэраў нагава Ілья Ільіна, ласт Ка-
стрыцкі Шавель, Тэоры пачынаючы
аўтары рэгулярна з'яўляюцца на
«літаратурных старонках» газеті.
Р. ФЛЕРАУ.

ПРА ЮНАГА ГЕРОЯ

3 ЛІТАРА- ТУРНЫХ АБ'ЯДНАННЮ

Жыў у Краснаполлі, што на Ме-
гілёўшчыне, жыццерадны хло-
пец камсамolec Ваня Галарка. Ка-
лі гарадок занялі фашысты, Ваня
не пакідаў думка: што зрабіць,
каб наблізіць перамогу над врага-
мі? Падпольчыкі параілі яму
ўдэквацца на радыёвузел. Кам-
самolec перадаваў партызанам
батарэі і акумулятары, радыёлам-
пы і іншыя дзеткі. А аднойчы з
разрадкураў жыццерадны паўлі і
звычайна ў той час, але такіх
блізкіх сору словаў: «Гаворыць
Масква... Гэта Ваня ўключыў у
трансляцыйную сетку савецкую
радыёстанцыю. Фашысты шалелі
ад злосці, ім удалося скапіць і
паверсую закатаваць юнага па-
рыёта. Але голас роднай сталіцы
казаў людзям, што Масква жыве,
эмагваецца і пераможа.

Краснаполцкі свята шануюць
паміць героя-падпольчыка. Не-
даўня мясцовы журналіст, член
літаратурнага аб'яднання пры ра-
ённай газетэ «Чырвоны сцяг» Ра-
смаён Смаёнаў напісаў п'есу «Зор-
кі саншчу на світанні», у якой ў-
навіць светлы вобраз Вані Галаркі
і яго подзвіг. Краснаполцкі на-
родны тэатр рыхтуе п'есу да па-
станюўкі.
Штодзень на таленты
зямля Дзяржнішчыны —
з раёна выйшла ама-
тэры «Зарніцы» раён Белар-
усі. Сярод беларускіх пісьменнікаў —
выхадцаў з раёна — такіх ама-
тэраў вядомыя імяны, як Кандрат Крапіва,
Паўлюк Трыко, Пятро Глеба і
іншыя.
Літаратурныя традыцыі на Дзяржнішчыне
жывуць. Многія пачы-
наючыя літаратары друкуюць свае творы
і рэспубліканскага друку. Мінулай вясной
рэспубліканскі выданне «Зарніцы» было
створана літаратурнае аб'яднанне. Ама-
тэры членамі яго з'яўляюцца на-
стаўнік Геннадзь Тумас, Франц
Журніст Іван Дабурна, празні-
кі — настаўнік Негаральскай шко-
лы Аляксей Галуза, загадчык
Удзельніцкага бібліятэкі Дзір
Слаўкоў, пенсіонер Андрэй Пя-
ліч, вучань Васіль Шырко, работ-
нік райада Іван Вярты і іншыя.
Учэбна-навуковае аб'яднанне бухгал-
тэраў нагава Ілья Ільіна, ласт Ка-
стрыцкі Шавель, Тэоры пачынаючы
аўтары рэгулярна з'яўляюцца на
«літаратурных старонках» газеті.
Р. ФЛЕРАУ.

ПОРУЧ З ПРАЦАЙ—ПАЗІЦІЯ

Самсон Пярловіч — рабочы на
Варгудскага заводу «Металіст»,
Стараны працаўнік. Добрай спа-
дарожніцкай працы стала для яго
пазіцыя — навуковы, мільяўчык. Гэта
ў першую чаргу дзятчыць лепшых
яго верш — Сяўдз мая, Сей-
цазь... «Жураўлі, жураўлі, «Ка-
лязь, калязь»!
Мы коротка расказалі толькі
пра аднаго з членаў літаратурна-
га аб'яднання пры раённай газетэ.
А пачынаючы літаратару тут
шмат. Гэта пенсіонер Гаўрылі
Шуцкіна, настаўнік Пётр Андрэў
і Янка Вярбіцкі, навуковец тэхні-
кава Саргей Мазалевіч, рабочы
Валерый Грышчанка, трактарыст
Васіль Гарбат, школьнік Аня Ра-
дзюк, Генадзь Вежнэва і іншыя.

У Саветах Саю-
заскіх Каралеў-
скіх балет Лоаса.
2 чэрвеня балет
выступіў у Мінску.
У першым аддз-
ленні канцэрта бы-
лі выкананы танцы
«Сейт-Сінг», «На
рац Меконга», «Су-
рыя», «Вясковасе
свята», у другім —
«Танец галубан»,
«Шампа, кветка
Лоаса» і інш.
Вы бычыце ў вы-
кананні артыстаў
балета танец «Да-
вадунг» — танец
пра легендарную
іраіну нібсе.
Фота Ул. КРУКА.

У ролі Несцеркі — Ф. Шмакаў.

„НЕСЦЕРКУ“ — ДВАЦЦАЦЬ ПЯЦЬ

Сябегія гаспадары ў сталіцы рэспублі-
кі Тэатр імя Якуба Коласа адкрыў, як
і заўсёды, «Несцерку». Так павяло-
ўжо: лепшы, найбольш трывалы, выпра-
баваны часам спектакль, у якім, як у
люстры, адбываецца аблічча тэатра, ад-
крывае звычайна афішу, сезон, гаспа-
дары. У кулацкім на такім «прыля-
ваным» станаўчым задаўня — «Пя-
ліч», заўсёды маладая, свежая, кожны
раз нібы перад прэміяй, нягледзячы
на свой (дзі спектакля — паважны)
22-гадовы ўзрост. У коласаву штораз
першае слова атрымлівае яшчэ больш
стала — ужо 25-гадовы — «Несцерка».
25 гадоў назад, 17 мая 1941 года,
нарадзіўся спектакль, які называе вост-
нае чэртку стагоддзя адкрывае афішу
тэатра. А герой яго — вясёлы і дасціпны
вандруйнік Несцерка — з таго часу прай-

шоў разам з тэатрам нямаля
шляхоў, пачынаючы ад ілг-
кіх дарог войнаў і канчаючы
сёлетнім дарчым, ужо не пер-
шым наведаннем Мінска.
Увасоблены ў плошч і кроў,
пастаў Несцерка перад на-
мі тым майскім адвечоркам у абе-
ліччэ любімага артыста Аляк-
сандра Ільінінскага і нібы на-
заўсёды вайсў ў адно ідзе з
імі. Здавалася, не знойдзецца
такаго другога выканаўцы, яко-
му мог бы перадаць вялікі ар-
тыст Несцеркувай кайстру ван-
друйноў, гэты барзаны кік,
гэту шапку-кучомак. Але ж не!
Знаёмуся варты майстра-
спадкаемей. Нейкі час, як бра-
ты — старэйшы і маладшы, —
на чарзе выхадзілі яны — два
Несцеркі: Аляксандр Ільінінскі
і Фёдар Шмакаў да гледача.
Паловіны І. розныя, бо ко-
жны нё сваё бачанне свету, сваё
ўнутранае адчуванне ў аднойчы
і назавсёды зафіксаваным ма-
ляўчыкам. Усё з тым самым —
шырмай і наўна-заўсёлым:
«Добры вечар, сябры! Эге,
ноў персону невуц шкалар Самахва-
льскі, сусікаў у бясільнай лютасці кула-
кі «справядлівы» суддзя...»
Перада мною пажоўкы ад часу ну-
мар газеті «Літаратура і мастацтва» ад
24 мая за 1941 год. Цэлая паласа адзе-
лена нараджэнню «Несцеркі». Магчы-
ма, сёй-той, як часам здараецца яшчэ
і сёння, давіўся:
— Цэлая паласа! Наошта такая рас-
коша? Яшчэ немаведама, што застанец-
ца ад спектакля праз год-другі...»
Але тагачасныя скептыкі не заўва-
жалі той акалічнасці, што гэта быў
спраўдзены народны твор. Увасоблена
на сцэне рэжысёрам А. Лойтарам п'е-
са Віталія Вольскага заапыла ўсім фар-
бамі народнага відовішча. Пра гэта ў
азін голас загаварыў у час Дзяды
беларускага мастацтва ў Маскве ў 1955
годзе гледачы, сярод якіх былі і такія
папрабавальныя, як народныя артысты
СССР М. Жараў, К. Зубаў, Б. Чыркоў.
Вось як пісаў пра камедыю «Несце-
рка» народны артыст ССР М. Жараў,
тым самым прадакачю ёй доўгае
жыццё: «У імклым рытме, бурна і за-
халпальна праходзіць адна з другой
сітны спектакля, вяселья і журботныя,
прасянутае народным пнятым лі-
рызмам і зроднай з'едлай сатыра-
нашю, сымі,
глыбока жыццё-
ва і верныя
гістарычныя і а
праўдзе, а ю
і расказвае м
нулае беларус-
кага народа і разам з тым пра ўласную
яму жыццёвую стойкасць, сілу духу, веру
ў светлую будучыню. Добрае пачуццё
выносіць з гэтага спектакля. Як усё са-
праўды народнае, пацярпелае з крыніц
народнага жыцця і творчасці. «Несце-
рка» да высокай эстэтычнай радасці.
Гэта спраўдзены святоны спектакль, глы-
бокі і хвалюючы».
За што ж так палюбіўся гледачам,
можна сказаць, вост ужо трымаю па-
каленню, герой камедыі вяселья Несце-
рка? Вычарпалыя адказу на гэта на-
родны артыст ССР К. Зубаў:
«Несцерка валодае бясчыннымі да-
мі, якіх нельга купіць ні за якія скарбы
свету: ён разумны, кемлівы, мужны і
спрытны. Як спраўданы герой народна-
га эпасу, Несцерка ўвасобляе ў сабе

лепшыя рысы народа — яго мудрасць
і справядлівасць, яго нявысціма да ба-
гачэў і веру ў свае сілы. Глыбока бага-
дзяючы невуцка і ганарліва шляхец-
тва, ён усё сілы свайго розуму аддае
простым людзям. Ён не толькі далапа-
е ім у цяжкіх жыццёвых абставінах,
але і абуджае ў іх пачуццё чалавечай
годнасці, пачуццё годнасці за вялікае
ўменне стварыць сваімі рукамі ўсе ка-
штоўныя жыцця. Сутыкаючыся з фана-
брыстымі панамі, з злыдзямі Шка-
лярэма і пражадным Судзюга, Несцерка
нязменна застаецца пераможцам, бо ня-
ма той сілы, якая магла б перамагчы
народ».
Магчыма, іменна гэтыя асаблівасці
Несцеркі зрабілі яго такім «жывучым».
Але такім, заўсёды сённяшнім, робіцца
далёка не кожны, нават самы даскан-
налы твор. Мне здаецца, што гэта быў
адачыны тавар, што перадаваўся ў
Віталія Вольскага назавсёды блізі і нам
немавіта сваёй жыццёвай пачынаў. У
ім вельмі арганічна ўвасоблены рысы
італьянскага чалавека, зматара за праўду,
які ўсім сваім існаваннем даваўшы,
што чалавек чалавеку — друг, таварыш
і брат. І адначасова ён непрымытны
да ўсяго, што і сёння яшчэ перашкаджае
жыць людзям прыгожа і ішчасліва —
да ўсялякіх праў хамства і панства,
цёмрацтва і невуцтва, якія часам
прыбываюць у тогу вучонасці, і сляпога
пакланення ўваўным аўтарытэтам, форме,
якая хавае часам нявартыя ў змест.
Шкажа прадказваць лёс тэатра, пра-
бачыць яго будучыню. Але мне здаецца,
што вясёлы, дасціпны Несцерка з хі-
раватай усмешкай на твары, з торча-
кай на кірку, перакінутай цераз плячо,
гэтэй найпершай аднакай няўрасліва-
вай, неспакойнай душы вандруйніка,
якая ўвесь час у пошуку, заслужыў таго,
каб стаць эмблемай Тэатра імя Я. Кола-
са, якая стала славутая чэхаўская чайка
эмблемай МХАТ. Мне здаецца, Несце-
рка мае на гэта права хоць бы таму, што
за гэты час ён прытывіў каля паўмілья-
на гледачоў.
...Не так даўно А. Ільінінскі раўніва і
добразачыла сачыў за першымі крока-
мі ў сваёй «херонай» ролі новага вы-
канаўцы. Цяпер на сцэне ўладарыў
Несцерка — Шмакаў, які не проста пера-
няў і захаваў знаёмыя нам рысы вобра-
за, але і ўзбагаціў яго новым, сёння-
шнім зместам, Магчыма, неўзабаве з'я-
віцца трэці... Перадалі эстафету маладым І
колішнія выканаўцы іншых ролі гэтай
камедыі. Выканаўцамі І. Сяргейчык —
Самахвальскі аддаў сваю роллю М. Ші-
шчэвіну. Першую выканаўшу ролі Насі,
пачытаўшы З. Каняльскага паднялі Л.
Загрэбінны і Юрск «палмадзеў» —
яго іграе цяпер А. Капелінык.
Хачелася б толькі, каб моладзь, якая
пераймае эстафету у рук старэйшага па-
калення, усвядоміла меру адказнасці за
дзі спектакля, які цяпер шалкам у яе
руках. І наспына ўдасканальвала, шлі-
фавала сваё майстэрства, дамагаючыся
ранейшай бездарнай ансамблевайсі
спектакля. Каб разумела, што права і-
раць у «Несцерку» — гэта не чарговы
«з'езд» у звычайны прахадны спектакль.
Гэта наогул, магчыма, пачынаецца.
Трэба, каб малады акцёр разгледзў свой
узел у «Несцерку», як сама строіць ак-
цёр, ад усёго сэрца і душы. Пакуль на
жаль, гэтага яшчэ нельга сказаць. Мо-
таму старыя тэатралы, даўныя прыхіль-
нікі «Несцеркі» адчуваюць пэўнае рас-
чараванне, параўноўваючы спектаклі
1941 і 1966 гадоў...
Слова за вамі, малады! Ад вас залежыць
дальнейшае жыццё спектакля. Ня-
хай лепшым прыкладам будзе для вас
жыццё і творчасць вяселья папраўдніку
і тых ветраняў, якія штовечар побач з
вам і стаяць на сцэне свята маста-
тва. А іх у спектаклі засталася не так
ужо шмат. Называюна сыгравіш усё спек-
такль, пачынаючы ад першага, даўнае
журэ, юбілярамі дажылі ў вобразе сваё-
героў да сённяшняга дня толькі тры:
заслужаная артыстка БССР Я. Глебаў-
ская (Мальвіна), народны артыст БССР
А. Трус (Майсей), Я. Буркоў (Шлях-
чок). Ды яшчэ заслужаны артыст
БССР І. Матусевіч, які ў свой час змя-
ніў Скальскага ў ролі Судзюгі. Сардэчнае
вішаванне і глыбокая павага ў гэты
дзень вам, дарэгі ветраняў! Саме
шчырае пажаданне новых сіл і плёну ў
вашай вялікай працы!
Сёння, адзначаны гэты даволі рэдкі
ў гісторыі тэатра юбілей, у адказ на
шчырае вітанне, якім называюна пачына-
ецца спектакль, хочацца гэтакаж шы-
ра і да ўсёго сэрца і душы папраўдніку
і тых ветраняў, дружка Несцеркі! Лёгка,
шчаслівай табе дарогі ў свет шырока і сар-
дэчна людскі, у будучае 25-годдзе! Жыць
табе доўга!
Тамара БУШКО.

ЧАСОПІСЫ І СПАНКА

Тольмія Беларусь Маладосці

Кастусь КІРЭНКА,
(Полымя)

Гэвастыкі гул,
І салдацкія слязы пакучае соль;
І, здаецца,
намоў я з матуляй майёй
Задыхаюся ў полімі,
гіну, гару
І са страхам гляджу,
як праз буру вайны
Марселіна б'яжыць у Мадрыд,
а над ёй
Свае трубы заносіць Асвандім,
Шчасце...
Ах, божа мой,
як гэта ўсё зразумець...
Столькі ў свеце разлук,
Столькі сляз і крыві,
Столькі гора
і столькі смаротнае распачыць.

Сам, для сябе
будзе ў ціхай хаціне паліць камінок,
І ніхто, і ніхто
не павісне змяцкаю
са смерцю над ім;
толькі тады
толькі тады —
шчасце няскрыўджаным будзе,
калі

Кожны,
хто прыйдзе к табе на парог,
Шчыра паклоніцца
песні тваёй і калысцы...
□ □ □
Толькі тады...
Тады... А цяпер?
А сягоння? У гэту хвіліну і міг?
Як разняць нашы рукі —
рукі з таёрам і рубцамі вайны!

Выйшлі з друку ў хуткі прыбываю да папісчыкаў, лягуць на прылаві, кіеўска шосты нумары «Полымя», «Маладосці», «Беларусі». Чым парадуюць яны чытацтва?

«Полымя». У чэрвеньскай нумары часопіса адрознівае даве апавесці. «Падзеіне Хведоса Струка» пачынае друкаваць П. Кавалеў. «На другой зіме вайны» надрукаваў Л. Арабей. У раздзеле прозы — таксама апавяданне Р. Сабаленкі «Госці».

«Беларусі». У чэрвеньскай нумары пачынае друкаваць П. Кавалеў. «На другой зіме вайны» надрукаваў Л. Арабей. У раздзеле прозы — таксама апавяданне Р. Сабаленкі «Госці».

«Маладосці». У чэрвеньскай нумары пачынае друкаваць П. Кавалеў. «На другой зіме вайны» надрукаваў Л. Арабей. У раздзеле прозы — таксама апавяданне Р. Сабаленкі «Госці».

Анатоль МАЛЮК.
(«Маладосці»)

МАТЧЫНЫ ВОЧЫ

Вочы маці, як два аб'ектывы,
Жахі вайны знялі аб'ектыва.
Палаяць душу шчы і цяпер тыя
кадры:
З сэрцам халодным у касках
карнікі
(Не, не забудзеш ніколі пра гэта),
Тройчы праклатае, страшнае гэта,
Людзі, як цені, людзі — шкілеты...
Вочы маці, як два аб'ектывы,
Суровыя, добрыя вочы на дзіва.
Вочы, якія і камень пераняць,
Вочы, якія ніколі не змяняць —
Вочы маці.

Я не хачу,
Я не магу яму сёння хлуціць.
Шчасце...
Шчасце...
Толькі тады яно будзе на свеце,
калі
Іспанка здабудзе радзіму — Іспанію,
І ніхто, і ніхто —
ні то здраднік, ні кат —
У Іспаніі не зможа забраць
ні ўспамінаў, ні сноў,
ні гісторыі мужных ваявоў,
ні бацькоўскае славы,
ні расіні, ні песні
на любой з маленства зямлі,
ні лятунку,
ні радасці бацьчы Іспанскае неба...
Толькі тады
будзе шчасце сапраўдным на свеце,
калі
Над Меконгам, у джунглях,
в'етнамскі мой брат

Марселіна,
Сстра Марселіна,
Там, дзе ляжыць наша мама,
я пасадыў вішні.
Я ведаю — ты любіла вішні,
Нахай яны будуць тваімі,
Марселіна, навек,
Заўжды,
Пакуль будзем ісіці мы,
як дзеці трыюг,
Да самага добрага шчасця —
да матчынага слова адзінага,
Да любай зямлі,
да тваёй Іспаніі...
— Іспаніі...
Марытэ ўзяла павекі
і трыюжна на мяне глядзіць.
А тады пазнае —
і весела круціць галюўкай,
і гаворыць, светлае дзіцяці:
— Дядя!
Я тебе нарисую уточку і лодачку —
Ун паціто і ун кабальці.
Біен!
Хорошо!
Компрендес?

Раздзел публіцыстыкі складаюць антырэлігійны артыкул Ю. Маіна «Мертвая вера» і нататні П. Пестрака «На сесію ў Беластоку» пра паездку ў Польшчу Народную Рэспубліку на навукова-папулярную сесію, прысвечаную 10-гадоваму гадавіну Беларускай селянска-рабочай Грамады. Пад рубрыкай «Крытыка і літаратурна-навукова» артыкул Г. Гарэцкага «Горні і беларускі фальклор» і вялікі артыкул І. Навуменкі «Пазіў любі і нямавісці», прысвечаны творчасці Ф. Багушэвіча. Змяшчаюць гэты нумар і артыкул С. Александрова «Іспанка» — беларуская дакастрычніцкая проза і нігу Р. Біржэвіна «Свет Купалы». Працягваюць друкаваць матэрыялы да сполука сінонімаў і блізназначных слоў М. Ільшчыка. Працягваюць узяць чытацтва таксама «Старонкі Беларускай энцыклапедыі» і «Хроніка».

«МАЛАДОСЦЬ». Гэты нумар багаты на паэзію. З вершамі выступаюць А. Каваленка, С. Закоўнікаў, М. Калачынскі, А. Малюк, Я. Замерфель.

Проза прадставлена значаным навукова-фантастычным рамана А. Казанцова «Вілея», апавесцю Ул. Паўлава «Янкіла» і апавяданнем К. Пшычэвай «Сын».

Пад рубрыкай «50 год Вялікага Кастрычніка» — рэпартаж С. Кухарава з Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і артыкул Я. Завені «Пра тры азіяты» і іншыя матэрыялы.

З рэцэнзіямі ў нумары выступаюць Я. Сіпакоў і Р. Барадулін. Яны разглядаюць ніжнюю частку Р. Тармоў «Полыня» і калектыўны зборнік стварэння БУ «Узлет».

Есць у часопісе і традыцыйныя раздзелы «Старты і фінішы», «Шахматы», «Усмешкі маладосці».

«БЕЛАРУСЬ». Літаратурныя матэрыялы ў шостым нумары займаюць даволі значнае месца. Надрукаваны першы раз саўгасна імя Я. Купалы Маладзечанскага раёна, фотанарыс В. Бараноўскага і С. Курвілёва «Кніга ў чырвонай вокладцы», Ю. Багушэвіча «Поліскі Талыман», малюнак В. Александрова «Паруны», празаістася Сяргія «Пала сутан» В. Хомчанкі. Да дзён мангольскай кувуцы ў БССР змяшчаюць апавяданне З. Сандга і вершы Д. Нацагдорж, Б. Яахуулаан, Ч. Лхамсэрэн і перакладчык М. Мірашчыца і М. Калачынскі.

Кароткія рэцэнзіі на зборнік «Беларуская дакастрычніцкая проза», нігу баек Ул. Корбана «Не на сваім месцы» і ніжнюю С. Валчова «Аб зытванні вытворчасці» друкуе А. Ліпін. Ан. Шаўня, М. Досін.

З артыкулам «Аб асноўных асаблівасцях беларускай прозы» працягваюць друкаваць А. Ліпін, Ан. Шаўня, М. Досін.

З артыкулам «Аб асноўных асаблівасцях беларускай прозы» працягваюць друкаваць А. Ліпін, Ан. Шаўня, М. Досін.

Уладзімір ПАУЛАВ
(«Маладосці»)

Дом у Залессі...

СТАРОНКІ З АПОВЕСЦІ «ЯЖЭЛІХА»

Кожны з нас прыласае Радзіму кутком,
Каб да старасці чарыць адтуль успаміны...
Пімен Панчанка.

— Зявудыць, — каб падліць масла ў агонь,
запоўнае Мікола. — Вішнёў зноўдзецца...
— Турнулі Вішнёў. Хоць яму ў брыгадзірах ды фуражыках апаўрача. Касы грымаць не ўмею... Раскучылі. Раскучаць і так, як ты, вершчыстаў.

— Гэй, маладзіца, калі не захварела, паддыдзі сюды! — гукае тым часам Мікола Юлю, якая ідзе па той бок вуліцы.

— Кожная зачэпіць. От урода... — бурчыць на Міколу дзед Васіль.

Юля такая ж стройная і прывабная, як і раней. Круглы твар, тоўстая, закручаная пажаночы каска. Хіба толькі вочы сталі больш праніклівымі і строгімі. Яна амаль не змянілася з таго часу, калі апошні раз мя бачыліся. Толькі ж мінула з таго часу? Юля ішла тады замуж. А зараз яна адна.

— Ну, дзе ж твой муж, Юля? Што піша? — пытаюся я і чырваню. Прыкусіў язык. Успомніў, што ў такіх, як Юля, пра гэта не пытаюцца.

— Але яна не бянтэжыцца. Мабыць, адказаць ёй не ўпершыню.

— Круціцца недзе. Сабакан сена косіць. Доўгі рубель збіў з панталыку.

— Нічога, прыедзе, — каб хоць чым уцешыць, гавары я.

— Не прыму, — гарачыцца Юля.

— Калі пісьмы пішаць, то прымеш, — зазначае Мікола.

— А твая якая справа? — аспянае яго Юля.

Мікола задаволены. Як гаворыць дзед, — скаліць зубы.

— Ну вось, я ж гаварыў, што прыме, — смеецца ён.

— Да прымяну падкапіў аўтобус. Пальхадзіць маці з усімі сваімі ўнукамі. Дзед Васіль, прысланіўшы далавою вочу, уладываецца ў шкло. Поірк яго прасіць: «Прыязджайце, дзяткі». Неак сарамліва стаць Юля. Яна здагадваецца, мабыць, што чужы ў чарашніце яе словы. І толькі адзін Мікола весела падміргвае.

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Аляксей РУСЕЦКІ
(«Полымя»)

КУРОРТНАЯ ВОСЕНЬ

Ад пырскаў свічковых мой плашч змякчэў,
налева — віхоры хмызю і дрэў,
направа — хрыбты марскія.

Б'е з гулам у скалы, нібыта ў мур,
але пляж узятае мора,
напярэдняе спыніла штурм,
свой наступ на схілы, горы.

Стаць кіпарысы, нібы ў чыхлах сцяг, над пакоўкай кручай,
і чутны апалага лісту пах і ёду ад хвалі грымухчы.

Лісці адлятае ў нябыт з парой каханай, турбот сезонных;
тут кожны з ласкі джужу марскою, здарова ўдыхаў іёны.

Выказалі мору зашмат падзяк: то сэрбнай сваёй манетай,
а хто дык у хвалі шыбэй мядзяк. А мору ці ж трэба гэта!

Яне ад нудоты раве, грыміць, б'е ў скалы, камене дробіць,
абрамане незарок людзямі,
штурмае на берог дробяць.

Павольна ідуць хлапчкі наўсцяж шырокі карукаў пены,
збіраюць манеты, і стогне пляж ад штурму у сне каменным.

За акном цяжка пагойдваюцца галіны маладога саду, пльве парная духата жывёнскай ранішняй ночы. І, здаецца, зямля стамілася, падобнаму раскінула рукі. Нібы жанчына адначасна пасля шчаслівай і прыемнай работы. Недзе на сцяле гучае бубен, і час ад часу залягаюць у пакой гудзівае парыванні баяна, прыглушанае адлегласцю і сценамі. Вось у той бок тэрома прайшла па вуліцы. І я ўгадваю прысянутае думкай «каб не спазніцца» народку дзючут. Тройкі знаў ад іх шчэпалівы і гарэзных галасоў — маладыя дзеці. Спачатку нясмела, затым больш упэўнена і ўрачыста ўзнімаецца песня: «Из-за острова на стрежень». Слухаю і ўсмехаюся. Не з песні, а з іх яшчэ не ўсвядомленай мужчынскай сілы і з іх жадаання быць смельчыкам. Гату песню спявалі ў Залессі кожны раз, ідучы на таны пасля няхвітар, на скорую руку, хлапечай на зялёны.

Прайшлі. На нейкі момант робіцца ціха, чутно, як за тонкай шыбай з шаштанем сцюпа ваюцца з лісію на морскую зямлю буйная джэджавая гарошчыца і зворух, з самага шчытківа аб'яўляю, б'е на галіны пераселы яблык, мякка чыткае аб зямлю і застаецца ляжачы ў выбайт лунцы, бо не коціцца па схіле да плоту і не ступае ў дошку.

А вось зноў наплывае песня. Ды не адна, а некалькі мелодый адрозна, трохачкі запавольна, нібы з роздумам, трохачкі раскістаных хадою, але аднолькава працяглы, з імклівым, па-жаночаю званіком заканчэннем. Нібы некалькі ластавак адна за другой кідаюцца з неба на зямлю і толькі над самай зямлёй распостраюць крылы і з чырванічым пырхаюць у розныя бакі.

Сёння ў Міколы Кулавых радзіны. Маці таксама пайшла туды, а я вось застаўся дома, бо прыехаў з горада толькі з сям'я, без жонкі. А мужчынскія адны на радзіну ў нас не ходзіць.

У Міколы новая радасць, чацвёртае ў доме дзіця. І прысмерлена добрая ўсёшэмна працяжка на прысь, цямном развіваецца харошая радасная зайдзрасць да яго і незлосная мужчынская тут.

Слухаю і спрабую пазнаць галасы. Спачатку спявалі пра хмель і пра вярбу, што ў агародзе расла, затым, лабіўшыся на купкі, зацягнулі кожную сваю. Далей, званікі і надрыўны ад прамарнага старанія галас вынодзіць новую песню. Яе падхопліваюць дзючка, выпінаюцца галасамі, і ад гэтага песня траціць словы, і акрамя нстройнай мелодыі, нічога разабраць нельга. Па кожнай песні можна ўявіць, дзе ідуць маладыя мужчынскія і кабаты, а дзе — толькі дзяткі і бабы. Кожны з хоруўнісе сваю песню... Толькі вось гэтая заставаля аднолькавай ва ўсе часы:

Гэвастыкі гул,
І салдацкія слязы пакучае соль;
І, здаецца,
намоў я з матуляй майёй
Задыхаюся ў полімі,
гіну, гару
І са страхам гляджу,
як праз буру вайны
Марселіна б'яжыць у Мадрыд,
а над ёй
Свае трубы заносіць Асвандім,
Шчасце...
Ах, божа мой,
як гэта ўсё зразумець...
Столькі ў свеце разлук,
Столькі сляз і крыві,
Столькі гора
і столькі смаротнае распачыць.

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Аляксей РУСЕЦКІ
(«Полымя»)

КУРОРТНАЯ ВОСЕНЬ

Ад пырскаў свічковых мой плашч змякчэў,
налева — віхоры хмызю і дрэў,
направа — хрыбты марскія.

Б'е з гулам у скалы, нібыта ў мур,
але пляж узятае мора,
напярэдняе спыніла штурм,
свой наступ на схілы, горы.

Стаць кіпарысы, нібы ў чыхлах сцяг, над пакоўкай кручай,
і чутны апалага лісту пах і ёду ад хвалі грымухчы.

Лісці адлятае ў нябыт з парой каханай, турбот сезонных;
тут кожны з ласкі джужу марскою, здарова ўдыхаў іёны.

Выказалі мору зашмат падзяк: то сэрбнай сваёй манетай,
а хто дык у хвалі шыбэй мядзяк. А мору ці ж трэба гэта!

Яне ад нудоты раве, грыміць, б'е ў скалы, камене дробіць,
абрамане незарок людзямі,
штурмае на берог дробяць.

Павольна ідуць хлапчкі наўсцяж шырокі карукаў пены,
збіраюць манеты, і стогне пляж ад штурму у сне каменным.

Гэвастыкі гул,
І салдацкія слязы пакучае соль;
І, здаецца,
намоў я з матуляй майёй
Задыхаюся ў полімі,
гіну, гару
І са страхам гляджу,
як праз буру вайны
Марселіна б'яжыць у Мадрыд,
а над ёй
Свае трубы заносіць Асвандім,
Шчасце...
Ах, божа мой,
як гэта ўсё зразумець...
Столькі ў свеце разлук,
Столькі сляз і крыві,
Столькі гора
і столькі смаротнае распачыць.

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Малюні мастака Ю. Пшычэва да апавядання С. Курвілёва «Кніга ў чырвонай вокладцы» («Беларусі»).

Гэвастыкі гул,
І салдацкія слязы пакучае соль;
І, здаецца,
намоў я з матуляй майёй
Задыхаюся ў полімі,
гіну, гару
І са страхам гляджу,
як праз буру вайны
Марселіна б'яжыць у Мадрыд,
а над ёй
Свае трубы заносіць Асвандім,
Шчасце...
Ах, божа мой,
як гэта ўсё зразумець...
Столькі ў свеце разлук,
Столькі сляз і крыві,
Столькі гора
і столькі смаротнае распачыць.

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца — на тых
Дракону напучу.

Лявіа вярнуць рукою —
Забудзецца іх прах;
Тады парадак і спакой,
Калі ў пашне страх.

Дзе я ўкараніўся — там
Пакорства зноў гудзе.
Нікому палыце не паддам
І ў прывіднай будзе.

Я — валадар усіх далін,
Дзе вечер не дышчэ.
Завошта ж пошчыць раслін
Кіеўска хітра мнэ!

Ардой да неспрытунных ног
Ляны дапуціў.
Смяюцца ў вочы: я знямог —
Так гудзі аплялі!

Мне душой Млосна! Дайце піціў!
Ад фурыі не ўцяччэ.
Нікуды не магу спліцьчэ,
Сябе дэлепагчэ!

Скіляненне рухне ўсё! Пастой —
Чаму ж я без пары;
Пад рогат будзін пустой
Лячу ў тартарыі!

Яраслаў ПАРХУТА.
(«Беларусі»)

Маленькія навелы

БЫЦЬ ПАГОДЗЕ

Нешта не спіцца сёння. За шыбай поўны салодк вясны. Водар вэ прасочваецца ў хату і апяняе. І паспрабуй, не расчыні акна!

Каб бамбавань, гудуць крушчы. Азім разгануся і зноўка брануся ў шыбуны.

— Нібы куля тая, — гаворыць маці.

— Ей таксама не спіцца. Паўна, і яна думае аб вясне.

— Заўтра дзевятае мая...
— Дзевятае...

І мы зноў маўчым. Вішні за акном ужо не шушукваюць, паслуці. Толькі не можа ніяк разлуціцца з маладзіком белая, як нявеста, расахата яблына.

Я ведаю: хоць і засне яна, ды ненадоўга. Неспакойны, трывожны сон у яе.

Чаця скрыпіць і ўдыхае ўначы. Гэта — калі збіраецца на непагоду. Смяляць і нясперныя нішчы ў ёй даўня асколкі і больш за ўсё той, што ўставае пад самай кровай. Але сягоння яна, чуваш, не ўдыхае.

— Быць пагодзе, — раптам гаворыць маці.

Я ўслухваюся ў ноч. Сапраўды, яблыня ў кветцы каб шурхнула.

Гэвастыкі гул,
І салдацкія слязы пакучае соль;
І, здаецца,
намоў я з матуляй майёй
Задыхаюся ў полімі,
гіну, гару
І са страхам гляджу,
як праз буру вайны
Марселіна б'яжыць у Мадрыд,
а над ёй
Свае трубы заносіць Асвандім,
Шчасце...
Ах, божа мой,
як гэта ўсё зразумець...
Столькі ў свеце разлук,
Столькі сляз і крыві,
Столькі гора
і столькі смаротнае распачыць.

Сцяпан ГАЗРУСЕТ.
(«Беларусі»)

З КНИГІ «УРАГАН»

АТЛАНТ

Я — вартва глухіх чвардзін...
На плыні неба ўсклаў.
Я перамог мільцелі стын і
вулканічны лаў.
Сябе і ўсім — закон і лёс,
Вячваю ўсцяж жыццё.
Прымі плыню я з-пад нябёс —
Скіляненне рухне ўсё!

Што людзі! Будная ралля,
Муршаніца драбней,
— ад няўдзячнасці —
зямля

Становіцца чарной.
О, папрашайка-чарназём!
То дождж, то сонца даў!
Я не маджу, каб рыцызм
Мой зневажалі рай.

Дзялю і хлеб свой, і нацлер
Не з тымі, хто ў гразі;
Укоруцца хваць — побач снег,
Падзеці — дол грызі.

Азім між яблыні залатых
Стано, кажу саучу;
А хто пекельніца —